

dobi. Goskam škoduje peteržilj in makova rastlina, recam cukrer, puranom trobelika in naprstek.

Kedar hočemo perutnino pitati ali debeliti, moramo odbrati primerno hrano. Takšne dobro hranivne reči so: 1) ječmen in kuhan krompir, 2) orehi in olje; orehi se na olji kuhajo in potem živalim v golžune pšejo; 3) grah. Tega se dene namakat v soljeno vodo, kolikor ga je za 2 dni treba in v golžun tlači. Prvi grab mora pa žival prebaviti, preden se mu novega gre tlačit. Tudi jih kaže v temi zaprete imeti in za dosta piti skrbeti; 4) ajdina moka in mleko. Živali se zaprejo v kobače in v temo denejo. Vsaki den se jim v golžune vtlači po 4krat cmokov narejenih iz ajdine moke in mleka. Pri krmljenji se naj sveti in vse delo opravi v $\frac{1}{4}$ ure in ostala hrana odnese. Živali naj ves drugi čas mirno spijo in prebavljajo. 5) Ophano proso pomešano z ječmenom moko, nekaj putra in vode. Za piti se daje kislo mleko s cukrom pomešano!

Posilno zavarovanje proti ognju, govejej kugi, toči priporočujejo neprenohoma nekateri listi. Nam se takšna sila nič prav neče prikupiti. Več ko ima človek zavarovanščine, tem huje ga stiska za suhe denarje; itak veliki davki so pomnoženi. Reč se naj toraj vestno in mnogovrstno premišluje, preden se odloči za eno ali drugo.

Sejmi na Štajerskem. 19. nov. sv. Jurij na Pesnici, Podstreda, Ljubno, Ruše, Poljskava zgoranja, Slov. Gradec, 20. nov. Gomilice, 21. nov. Arvež, sv. Jurij na Ščavnici, sv. Jurij pod Taborom, Svetina, 22. nov. Arnož, 24. nov. sv. Marjeta na Pesnici, 25. nov. Loče, Kaniža, Ptuj, 28. nov. Šostanj.

Sejmi na Koroškem. 24. nov. Drauburg zgornji, 25. nov. Gmind, Grajfenburg, 30. nov. Gradišče, sv. Andraž.

Dopisi.

Iz slovenograškega okraja. (Ponemčevalnica.) Nemci pač dobro vejo, zakaj nam Slovencem tako trdovratno nemški jezik v šole usiljujejo. Kajti stokrat skušena resnica je, da se otrokom z nemščino vcepi v glavo in srce tudi zaljubljenost v vse, kar je nemškega, nasproti pa preziranj, če ne zaničevanje lastnega materne jezika. Tako na pr. so bili v teh pohorskih krajih, vzlasti tri šole pred kakimi 30 leti na glasu za voljo uspešnega ponemčevanja, v Marenberg-u, v Šmartnu pri Slov. Gradci in pa v Vitanji. Vsi trije učitelji so bili trdi Nemci, in nobeden ni znal slovenskega jezika! In kaj vidimo zdaj tam? Gledé Marenberga vsi pravijo, ki dotične razmere poznajo, da je zlasti tistega učitelja „zasluga“, da je zdaj v tistem kraju vse nemško in nemškutarsko. V Vitanji, posebno pa v Šmartnu, pa še tudi sedaj slovensko mišljenje prav korenin pogmati ne more.

Enaka sejavnica nemške kulture je bila, in je še — zdaj edina v tem okraji — velika četirirazredna nemška šola v Slov. Gradci, katero obiskuje nad 300 otrok. Učni jezik je tam od 2. razreda naprej nemški, da si je izmed otrok večja polovica, katera nemški ne zna! Ne krivim pa s tem tamošnjih učiteljev; oni se morajo držati učenega načrta in g. Baumgartner bo že skrbel za to, da se točno izpelje. Zavoljo mestnih otrok, katerih je nekaj nad 100, morajo se vsi drugi otroci skoraj vseh predmetov učiti v nemškem jeziku! To je vendar očitna krivica, katera se godi trem, v Slovengradec v šolanim občinam (Staritrg, Lehen in Vrhe), ki si pa ne morejo pomagati, ker so v krajnem šolskem svetu meščanom nasproti v manjšini. Ta krajni šolski svet Sl. graški šteje namreč 9 udov, 1 duhovnika (pa že pet let ni bilo nobenega zraven), 1 učitelja, 1 kr. šol. nadzornika in pa 6 od občin in Slov. graškega mesta voljenih zastopnikov. Kaka krivica se zopet tukaj kmečkim občinam godi, vidi se iz tega, da na pr. Starotrška občina, ki ima po zadnjem štetju 614 duš, in je vsa všolana v Slov. Gradec, voli samo jednega zastopnika v krajni šolski svet, Slov. graško mestice pa, ki ne premore čisto tisuč prebivalcev, pa sme tri zastopnike voliti! Kje je tu enakopravnost? Znano je, da po šolski postavi (9. febr. 1869) deželni šolski svet v Gradci razsodi, koliko da ima vsaktera občina zastopnikov za okrajni šolski svet voliti. kmečki, slovenski in konservativni živelj, mora biti proti meščanskemu, nemškemu in liberalnemu!

Od novega narodnega okr. šol. sveta pa se nadejamo, da bo vse moči napel, da se vsem tem nedostatkostim enkrat že konec stori. Najboljše bi se vé bilo — že iz pedagogičnih ozirav — posebno pa še za kmečke in slovenske koristi, da se slovenske občine izšolajo iz Slov. Gradca, in se za iste tri občine naredi zvanaj mesta ena velika slovenska šola. Naj bi si potem Slov. gradčani za-sé osnovali šolo, kakoršno si najboljše nemško želé, da bi nam le naših slovenskih otrok več ne ponemčevali!

Iz Središča. (Modrinjakova svečanost. Dalje.) Razun že omenjenih, Modrinjaku prirojenih lepih lastnosti, bil je on lep pesniški talent. — Stanko Vraz njegove pesni neizmerno hvali rekoč: „da su žeženo zlato, pravi urez poezije slavjanske. — Iz njih zbori pravi, čisti um slavjanski glasom domorodnim.“ — Modrinjak je bil gledé zadržaja pesni sploh samostalen, in njegovih proizvodov veje većinom narodni duh. — Jezik mu je izvzemši nekoliko nemških in magjarskih besed čist, krepek in jednat; se ve da rabi Središko narečje pomešano s kajkovsko hrvaščino. Uzrok da se Modrinjak, imajoč lep pesniški talent, ni v pesništvu popel na višjo stopinjo je, da je on zlagal pesni v naglici, in ni imel namena, jih razglasiti po širokej domovini; zlagal jih je pri

priložnostih in jih čital znancem in prijateljem v ožjem krogu. Ko je bil dobre volje, zapel je tudi katero v pričo svoje družine. Ko bi Modrinjak imel, kakor pesnik Vodnik blagodušnega barona Zoisa, zraven sebe enakega, za vse kar je dobro in lepo živo vnetega, učenega, svojo domovino iskreno ljubečega možaka, kakoršen je bil baron Zois, ki bi vedno ga podbadajoč na delo jegove pesni pretresoval, kazalo bi se lice slovstvene zgodovine štajerskih Slovencev celo v drugej podobi, nego žalibog sedaj in mogoče bi bilo, da bi Modrinjak potegnil duhovitega Stanko Vraza za seboj v vilinsko kolo domačih pesnikov. — Človeku je žal, da se je Modrinjakovih pesni tako zelo neznamno številce ohranilo in izvedevši kakim načinom se je zgodilo, da se je večina jegovega duševnega blaga za vselej uničila, mora domoljubno srce boleti. — Ko je namreč počil glas o Modrinjakovej smrti, prišel je, kakor navadno, neki pisar, da bi popisal jegove stvari in ta zloben človek je vse, kar je našel pisano domačim jezikom, zazdrapl in vrgel na smetišče. Slučajno je pred pesnikovo smrtjo prinesel jegov pokojni bratič, Lovro Modrinjak, malo knjižico jegovih pesni na svoj dom, kder jih je Stanko Vraz prepiral. Akoravno tedaj zapuščina Modrinjakovih pesni ni velika, vendar bi občno poročilo o njih bilo precej obširno, in iz tega vzroka tudi to glede pozameznih pesni opustim, opozoreč č. bralce na knjižico, ki jo je spisal g. Božidar Flegerič, in ki se dobi po 10 kr. pri slavnostnem odboru v Središči. — Ta knjižica obsega životopis Modrinjakov ter poročilo njegovih pesni in jo priporočamo, da si jo slovensko občinstvo oskrbi, da bolje spozna vrlega možaka, ki je kot rojen Središčan prvi med nami kraj deroče Drave začel dramiti pevaje speče si brate Slovence.

(Dalje prihod.)

Iz Babinec. (Neugodno vreme) nam križa račun pri jesenskih opravilih. Nekteri so komaj nekoliko „zmagali“ in posejali, potem pa je dva palca debeli sneg pokrtil ravno polje, kjer smo med ostalim imeli tudi veliko hajdine, ki se je ovači prav dobro obnesla, toda pri navstalih okoliščinah so zrnje smukale grdobne miši, kavrani in druga nesnaga. To je pač zakrivila deloma trgateg, ki se je letos nenavadno zarano začela. Vsled tega so namreč viničarji, ki si večjidel po polji kruh služijo kot mlatiči in težaki, morali delati pri vinogradih ter pomagali spravljati grozdje, kar ga je bilo še preostalo toči in drugim vjimam. Blago vreme, kakoršno smo imeli o začetku lanske zime, nam je zopet sedaj dobro došlo. Če nam pa upanje na boljše čase po vodi splava, potem bo v državnej kasi še večja suša. Kakor namreč „Slovenec“ od 5. novembra poroča, je državni dolg od novega leta do konca junija narastel za 50.912.830 gold., a ves dolg znaša 3.215.356.945 fl.! Od tega se mora plačevati letnih obresti 132.535.060 fl. Omenjeni list pri-

stavlja: Kedaj bomo pač prišli do tolikanj zaželenega časa, ko bode država imela več dohodkov kakor stroškov in se bo zamogla misliti na znižanje tako ogromnega državnega dolga?

Od sv. Petra v Medvedovem selu. (Župan. — Čudna razdelitev podpore.) Naša občina obsega skoraj vso faro, 250 hiš. Vkljub temu si nismo vedeli dovoljno dobrega župana izvoliti. Mnogi obžalujejo to izvolitev in želijo novega župana tje med mohamedane z njegovim babjim modrovanjem vred. Po toči poškodovanim delilo je se nekaj podpore pa z razdelitvijo tudi niso ljudje nič kaj zadovoljni. Ni se gledalo toliko na uboge, ki pridejo na zimo res v zadrego in pomanjkanje ter nimajo ne živeža pa ne obleke za se in za otroke. Velikoveč gledalo je se na premožnejše, ki imajo še starino na prodaj, živino po rejah in denarjev na posojilih. Takšni so največ prejeli. To se nam nikakor prav ne zdi.

Z murskega polja. (Občina Stročja ves), od nekda na dobrem glasi kot slovenska ves, se nam hoče po sili ponemčuriti. Njeni predstojnik, bivši žandar, se dela in sili, kakor da bi že čista bil pozabil, kako je njegova mati nekda: oče naš molila; skoraj ga bode vsakšne slovenske besedice sram. To ni lepo. V lastno skledo pljuvati je že od nekda nespodobno. Občina imela je lepe pašnike; naši predniki so jih na raboti zaslužili. Sedaj so pa travnike po tozbah in pravadah raztrgali. Le nekateri še jih imajo, drugi so pa travnike prodali in — zapili, največ na Prekmurskem, kamor zahajajo se kratkočasit in zapravljat! Tu je poboljšanja želeti!

Od sv. Lovrenca v Slov. gor. Dne 30. okt. t. l. je imelo naše politič. narod. gosp. društvo svoj občni shod. Vdeležitev je bila sicer vremenu primerna, a poleg vsega je bil shod zanimiv. Imeli smo priliko spoznati gospoda nam nekaterim še nepoznanega novega c. k. okr. glavarja, kateri nas je počastil kakor c. k. komisar. Govorili so: Č. g. Jakob Meško, župnik o nekaterih napakah pri gospodarstvu. Č. g. Jožef Šinko, kaplan o devetletnem delovanju društva in g. France Sijanec, nadučitelj o pripomočkih na predka prostega ljudstva. Slednjič še je razlagal g. Koser, društveni predsednik, o sadjereji. Da ne potratim preveč prostora, izrečem samo to željo, da bi se večkrat pogovarjali o tako važnih rečeh v prid nam zaostalim Slovincem. Omeniti še mi je, da je ostal stari odbor vsled predloga društvenega uda, Antona Hrvata. Da se v kratkem zopet vidimo.

F. S.

Iz Celja. (Celjski opat) ni ud tiskovnega društva naše škofije, tudi ni prijatelj „Slov. Gospodarja“, pač pa se v ta list nasaja, kder le more. Molčali bi o tem, ko bi reči opat Wretschko ne bil pred sodnijo spravil. Dne 6. jul. t. l. bila je pastoralna konferenca v Celji; ob konci je mnogozasluzni župnik Vojniški, č. g. Ferenčak nasvetoval: naj se poprosi preč. lavantinski ordi-

narijat, da se kronika naše škofije ne bode tiskala pri celjskem tiskarji g. Rakuschi ter da naj duhovniki ne kupujejo ondi tiskovin, dokler bo g. Rakuschev list, znana „Cillier Zeitung“, psovala na mešnike in slovenski narod. Celjski opat se je precej zoper to izrazil. Vendar ker mu ni prišlo nobeden duhovnikov, smatrala je se reč kot sprejeta in je konferenčni tajnik nasvet zabeležil v konferenčni zapisnik. Več duhovnikov je potem želelo, naj se g. Ferenčakov nasvet objavi v „Südsteirische Post“ in „Slov. Gospodarji“. To se je tudi zgodilo. Sedaj je celjski opat poslal obema listoma popravek, ki se pa uredniku Slov. Gosp. ni zdel resničen, zato je pisal opatu, naj odjenja, kajti drugače ga bodo duhovniki dolžili, da neresnico govori in piše. Opat se ni zmenil za to, ampak je dne 23. avgusta odpisal, da se ima popravek z ozirom na § 19. tiskovne postave natisniti. Tega v prvem pismu opat ni storil. Zato mu odpiše urednik, kojemu se je popravek v papirnem košu zgubil zapolovico, ki je se bila odtrgala. Vzel si je toraj opatov popravek v „Südsteirische Post“ za obrazec ter po njem manjkajoči kos — bilo je par stavkov — in kolikor je se spominjal, dostavil in popravek dal natisniti v „Slov. Gospodarji“. Reč je bila tista, le besede bile so v drugem delu drugače postavljene in nekatere izpuščene, med tem ko je prva polovica bila ponatisnena s vsemi opatovimi pravopisnimi kozli vred. Opatu pa to ni ugajalo in je urednika zatožil pri celjske okrajnej sodnji. Dne 19. sept. t. l. je celjski opat, dekan in župnik Wretshko, šel naprej v sodišče, spremljan od freimaurerske novine „Cillier Zeitung“ lastnika g. Rakuscha in njenega urednika g. Besozzija, bivšega komedijanta. Urednik je se trdno zagovarjal pa sodnik g. dr. Vokaun je ga obsodil na 50 fl. plateža s pristavkom, „ker se je bila veljava pastoralnih konferenc in čast duhovniška žalila.“ Opat je bil strašno tega vesel, toda veselil je se samo do 10. novembra t. l. kajti urednik je vložil rekurs in pri rekursu zmagal potlačivši Wretschka opata.

(Konec prihod.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Svitli cesar so odpotovali na Ogersko, kder tudi nadvojvoda Rudolf s princesinjo Štefanijo kraje in ljudi obiskuje, povsod sijajno sprejet. — V državnem zboru predložil še minister Dunajevski proračune za leto 1882., t. j. koliko bo državnih potroškov in koliko dohodkov, prvih bo 470,892.393 fl., drugih pa 433,082.858 fl., toraj zmanjka 37,809.535 fl. V tem primanjkljaji tiči 10 milijonov za poplačanje starega dolga in 5 milijonov za nadaljevanje Arlberške železnice s tunelom. Pri tej priliki je še minister naznanil, kako boče primanjkljaj pokriti: prvič z večjo colnino na tuje blago, z novim davkom na hiše, na pristojbine, borzo itd.,

vkup 17½ milijonov; dalje naznanil je minister, da je potreba potroške zmanjšati, posebno pri penzijah, pri upravi ali števila uradnikov ali uradov. Da se ta reč dobro prevdara, se z dovoljenjem cesarjevim snide kmalu komisija izvedencev. Minister Dunajevski je govoril jako spretno, kakor mož, ki svoj posel dobro razume. Naši poslanci so mu v mnogih rečeh z živahnim dobroklicanjem priterjevali. — Nemški liberalci so precej mirnejši, kakor spomladi; sedaj tuhtajo, kako bi se trdno zedinili in potem še jedenkrat v grof Taaffejevo ministerstvo butnili, da je vržejo z ministrskih stolov. Bo pa težko kaj zdalo. — Na Dunaji zboruje tudi več tisoč obrtnikov in sklepajo o tem, kaj bi naj državni zbor storil, da bi jim se znanprej bolje godilo, kajti od liberalcev zmišljena obrtniška svoboda jih stiskava ravno tako, kakor kmete svobodno trganje posestev, svobodno ženitovanje itd. — Gorica šteje 20.000 prebivalcev, med temi 1500 Nemcev. No, in za otroke teh je dobro skrbjeno: imajo pred nosom nemško realko, nemško gimnazijo, nemško učiteljsko; slovenska deca v Primorji se mora v ljudskih šolah nemški učiti, italijanska pa ne. — Ogerski bivši poslanec stari Gyczy nasvetuje še več indirektnega davka, da se pokrijejo od Magyarov strašno na visoko vgnani državni potroški; to je slaba tolažba za itak uže obložene ogerske davkoplačilce. V nekaterih krajih Ogorske trpijo ljudje uže glad, posebno pri Rumunih. Na Slovake iz nova pritiskajo s pomagjarovanjem; srbski narodnjaki so pri volitvah za cerkveni zbor v Karlovcih zmagali. Imajo 35 poslancev; magjaroni pa samo 15; magjarski škof Angyelič gotovo ne bode patrijarh. — V stalni pokoj stopil je fml. baron Rodič, mnogozaslužni c. kr. namestnik in poveljnik v Dalmaciji; on je pomagal Hrvatim, Italijane znatno spodrinoti. Naslednik mu je fml. Jovanovič, slavni dobitnik Hercegovine.

Vnanje države. Bismark se je zavoljo slabega izida volitev v državni zbor tako razljutil na liberalce in Jude, da je cesarju najavil svoj odstop od ministrovanja. Rekel je, da, ali odstopi ali pa s katoliškimi in drugimi poslanci potegne. Cesar mu je baje vse dovolil in tako je se nadejati, da preneha ondi preganjanje sv. katoliške cerkve. — Francozi imajo sedaj, kar so jihovi freimaurerji najbolj želeli; njihov glavač in Jud Gambetta je predsednik novemu ministerstvu in vsled tega je veliko veselje po vseh liberalnih listih. Tunis so francoski vojaki skoraj ves zasedli in tako lep in od nekdaj zaradi rodovitnosti slovit kraj zemlje pridobili. To pa Italijane, ki so mnogo bliže, močno boli, in lovijo po zaveznikih. Zato je moral kralj s kraljico obiskati našega cesarja. Toda komaj domov prišedši, zavezdel je, da so magjarski državniki Kallay, Szlavy in grof Andrassy zoper zvezo z Italijani, to je te silno razburilo. — Angleži mirijo nezadovoljne Irce z vojaki in policaji; na otoku Malt,